

Bijlage 35 bij het besluit van de Vlaamse Regering van tot wijziging van de regelgeving over de indeling van studiegebieden in opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs, de studiebekrachtiging en de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor de studiegebieden algemene personenzorg, auto, bibliotheek-, archief- en informatiekunde, drankenkennis, Europese hoofdtalen richtgraad 1 en 2, Europese neventalen richtgraad 1 en 2, Europese talen richtgraad 3 en 4, Hebreeuws, horeca, ICT-technieken, mechanica-elektriciteit, Oosterse talen, Scandinavische talen, Slavische talen en specifieke personenzorg

Bijlage VII bij het besluit van de Vlaamse Regering van 17 september 2010 betreffende de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor het studiegebied bibliotheek-, archief- en documentatiekunde

---

Beroepsopleiding

Studiegebied Bibliotheek-, archief- en documentatiekunde • 01.02.2022

Behoudsmedewerker Erfgoed

Opleidingsprofiel secundair volwassenenonderwijs

BO BD 402

REFERENTIEKADER:

ERKENDE BEROEPSKWALIFICATIE: "BEHOUDSMEDEWERKER ERFGOED"

NIVEAU BEROEPSKWALIFICATIE: 4

Behoudsmedewerker erfgoed

OMSCHRIJVING OPLEIDING

In de opleiding behoudsmedewerker erfgoed leert men de toestand van kunst- en erfgoedobjecten op te volgen, te controleren en acties te ondernemen na overleg met de verantwoordelijke expert teneinde de objectveilige bewaring en goede instandhouding van de collecties, de (archieff)bestanden of het interieur van een monument te bewaken.

RELATIE OPLEIDING BEROEPSKWALIFICATIE

Elke module is samengesteld uit de competenties en de descriptorelementen kennis en vaardigheden van de erkende beroepskwalificatie.

De descriptorelementen context, autonomie en verantwoordelijkheid gelden als algemeen kader voor de volledige opleiding.

SAMENHANG

De opleiding Behoudsmedewerker erfgoed heeft inhoudelijk verwantschap met de opleiding Art-handler binnen het studiegebied Bibliotheek-, archief-, en documentatiekunde

Deze opleiding deelt immers een aantal competenties en kenniselementen en omvat een gemeenschappelijke module, namelijk

- Module Oriëntatie in de cultureel erfgoedsector

LINK BEROEPSKWALIFICATIE

[Behoudsmedewerker erfgoed \[2020\]](#)

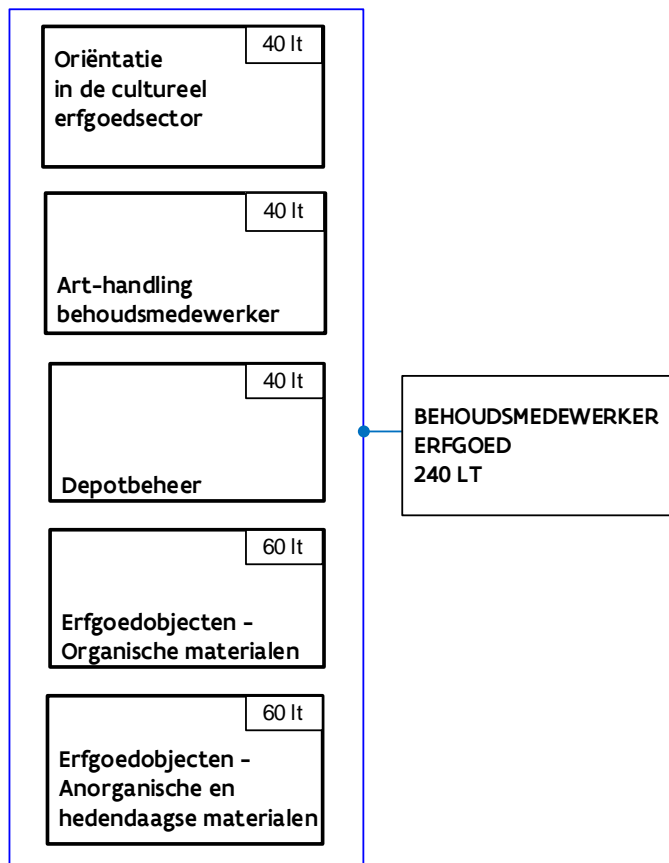
BK-0431-2

MODULAIR TRAJECT

De opleiding “Behoudsmedewerker erfgoed” bestaat uit 5 modules:

- Oriëntatie in de cultureel erfgoedsector 40 Lt MBD G050
- Art-handeling behoudsmedewerker 40 Lt M BD 051
- Depotbeheer 40 Lt M BD 052
- Erfgoedobjecten - Organische materialen 60 Lt M BD 053
- Erfgoedobjecten - Anorganische en hedendaagse materialen 60 Lt M BD 054

CERTIFICERING

Elke module wordt bekrachtigd met een deelcertificaat.

Deze opleiding leidt tot het certificaat Behoudsmedewerker erfgoed en een bewijs van beroepskwalificatie van niveau 4 van Behoudsmedewerker erfgoed.

OPLEIDINGSDUUR

De opleiding omvat in totaal **240** lestijden.

ATTESTEN EN VOORWAARDEN

INSTAPVEREISTEN

GEEN PIJLEN TUSSEN MODULES

De cursist is niet gebonden aan een verplichte volgorde relatie in het traject en moet niet beschikken over een deelcertificaat (deelcertificaten) om aan de module te participeren.

Modules

MODULE ORIËNTATIE IN DE CULTUREEL ERFGOEDECTOR

SITUERING

In deze module leert de cursist de erfgoedsector kennen. De cursist verwerft kennis over de structuur, de verschillende subsectoren, organisaties, wetgeving, procedures, registratie, schadefactoren en de rol van de behoudsmedewerker en art-handler in de erfgoedsector.

De competenties en kennis komen geïntegreerd aan bod in de module. De module wordt als geheel geëvalueerd.

NR	COMPETENTIES	TE INTEGREREN KENNIS
1	<i>Ontwikkelt de eigen deskundigheid</i> <ul style="list-style-type: none"> – Blijft op de hoogte van relevante nieuwe inzichten en methodes – Onderhoudt een netwerk met collega-erfgoedwerkers binnen en buiten de organisatie	<ul style="list-style-type: none"> – Basiskennis van de erfgoedsector – Kennis van relevante (nieuwe) inzichten en methodes voor het omgaan met erfgoedobjecten en (archief)bestanden
2	<i>Gaat op een methodische en deontologische manier om met erfgoed</i> <ul style="list-style-type: none"> – Past de specifieke deontologische codes toe – Past de methodologie en procedures voor collectiemanagement toe – Past de Belgische en Europese normen toe met betrekking tot conservatie-restauratie van cultureel erfgoed	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van deontologische codes (ICOM, ECCO, IFLA, ICA, ...) – Basiskennis van methodologie en procedures voor collectiemanagement (zoals bv. de Spectrum-standaard) – Kennis van Belgische en Europese normen (zoals EN16095, EN16096 en EN16141)
3	<i>Volgt de toestand van bewaring van de objecten op onder toezicht van de verantwoordelijke expert, zowel in depot als in tentoonstelling</i> <ul style="list-style-type: none"> – Monitort de bewaaromstandigheden van de directe en indirecte omgeving (klimaat, licht en verontreiniging) – Detecteert en signaleert mogelijke schadefactoren (de tien risicofactoren: water, verkeerde temperatuur, brand, verkeerde relatieve luchtvochtigheid, diefstal en vandalisme, verontreiniging, licht, ongedierte en schimmel, verlies van informatie, fysieke krachten) – Stelt de algemene toestand/conditie van de objecten of materialen vast	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur,...) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van preventieve conservatie – Kennis van IPM (Integrated Pest Management)-controles – Kennis van de procedures beschreven in het collectiebeleidsplan van de beheerder – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen

SITUERING

In deze module leert de cursist de basisprincipes van objecthandling (verpakking, verplaatsing, collectieregistratiesystemen enz...).

De competenties en kennis komen geïntegreerd aan bod in de module. De module wordt als geheel geëvalueerd.

NR	COMPETENTIES	TE INTEGREREN KENNIS
4.	<p><i>Volgt de bewaring en de interne verplaatsing van objecten op en draagt bij tot de veilige en deskundige handling onder toezicht van de verantwoordelijke expert</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Verpakt de objecten veilig in samenspraak met de verantwoordelijke expert – Gebruikt geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing – Houdt standplaatsregistraties bij van elk object – Controleert de algemene conditie van het object voor, tijdens en na het transport – Assisteert bij de installatie van de objecten die tentoongesteld worden – Maakt eenvoudige ondersteuningsvormen op maat voor objecten (passe-partouts, boekensteunen, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> – Basiskennis van collectieregistratiesysteem – Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur, ...) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen – Kennis van hef- en tiltechnieken – Grondige kennis van verpakkingsmaterialen en –methodes volgens de specifieke (conservatie)noden van ieder object – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
5	<p><i>Zorgt voor het externe vervoer van objecten en objectveilige en deskundige handling, in samenspraak met de verantwoordelijke expert</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Verpakt de objecten veilig in samenspraak met de verantwoordelijke expert – Controleert de algemene conditie van het object voor, tijdens en na het transport – Gebruikt geschikte hulpmiddelen bij verplaatsing – Houdt standplaatsregistraties bij van elk object – Begeleidt eventueel het transport – Past hef- en tiltechnieken toe 	<ul style="list-style-type: none"> – Basiskennis van collectieregistratiesysteem – Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur, ...) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen – Kennis van hef- en tiltechnieken – Grondige kennis van verpakkingsmaterialen en –methodes volgens de specifieke (conservatie)noden van ieder object – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen

<p>6</p>	<p><i>Zorgt voor de veilige en deskundige opvolging van inkomende en uitgaande objecten (nieuwe aanwinsten, bruikleenverkeer, ...), in samenspraak met de verantwoordelijke expert</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Plaatst de objecten in quarantaine – Monitort de evolutie van de objecten – Signaleert en rapporteert aan de verantwoordelijke schadevaststelling en/ of contaminatiegevaar – Overlegt met de verantwoordelijke over de nodige acties – Voert deze acties eventueel zelf uit (invriezen, oppervlakkig reinigen, schonen van archiefstukken, ontsmetten, uitvoeren van anoxiebehandeling, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur, ...) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van art-handlingstechnieken om kunst- en erfgoedobjecten te verplaatsen – Kennis van relevante inzichten en methodes voor omgaan met objecten – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
-----------------	---	--

SITUERING

In deze module leert de cursist hoe een erfgoeddepot georganiseerd is. Hierbij is er specifiek aandacht voor de kwetsbaarheid van de objecten in functie van de bewaaromgeving. Cursisten leren hoe ze labels aanbrengen op objecten of depotmeubilair, hoe ze en hoe ze administratieve metadata zoals standplaats kunnen registreren in een collectieregistratiesysteem.

De competenties en kennis komen geïntegreerd aan bod in de module. De module wordt als geheel geëvalueerd.

NR	COMPETENTIES	TE INTEGREREN KENNIS
7	<p><i>Brengt de juiste labels en identificatiegegevens aan op objecten, depotmeubilair en verpakkingen in het kader van de organisatie van het depot</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Past de richtlijnen toe rond de meest geschikte methode en plaats per object/materiaalsoort met oog voor diens kwetsbaarheid – Brengt duidelijk leesbare labeling aan 	<ul style="list-style-type: none"> – Basiskennis van collectieregistratiesysteem – Kennis van methodologie en procedures voor collectiemanagement (zoals bv. de Spectrum-standaard) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van fysieke labeling aan objecten en aan depotmeubilair
8	<p><i>Staat in voor de veiligheid van de objecten en de werkomstandigheden, na instructies van de verantwoordelijke expert</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Waakt over de veiligheid van de objecten – Neemt de nodige maatregelen voor de persoonlijke en collectieve veiligheid volgens de voorschriften (ergonomie, toxische producten en materialen, schimmels, materialen en uitrusting, ...) – Houdt het preventie- en calamiteitenplan actueel in samenspraak met de verantwoordelijke expert 	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van preventieve conservatie – Kennis van wettelijke richtlijnen van veiligheid – Kennis van het preventie- en calamiteitenplan van de instelling – Kennis van PBM en CBM – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
9	<p><i>Volgt de (administratieve) procedures binnen de instelling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Voert de gegevens nauwkeurig in een databank in volgens de procedures – Volgt de procedures voor het digitaliseren nauwgezet op – Vraagt gegevens en prijzen op van verbruiksmateriaal en apparatuur – Beheert de eigen documentatie 	<ul style="list-style-type: none"> – Basiskennis van collectieregistratiesysteem – Basiskennis van digitalisering – Kennis van kantoorsoftware

SITUERING

In deze module leert de cursist de verschillende organische materialen zoals hout, boeken, textiel... kennen. De cursist leert deze materialen te hanteren, te labelen en wat de mogelijke schadefactoren zijn.

Organische materialen zijn materialen met koolstof-waterstofverbindingen en zijn grotendeels afkomstig van planten.

De competenties en kennis komen geïntegreerd aan bod in de module. De module wordt als geheel geëvalueerd.

NR	COMPETENTIES	TE INTEGREREN KENNIS
3	<p><i>Volgt de toestand van bewaring van de objecten op onder toezicht van de verantwoordelijke expert, zowel in depot als in tentoonstelling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Monitort de bewaaromstandigheden van de directe en indirecte omgeving (klimaat, licht en verontreiniging) – Detecteert en signaleert mogelijke schadefactoren (de tien risicofactoren: water, verkeerde temperatuur, brand, verkeerde relatieve luchtvochtigheid, diefstal en vandalisme, verontreiniging, licht, ongedierte en schimmel, verlies van informatie, fysieke krachten) – Volgt de richtlijnen van experts op i.v.m. de optimale bewaaromstandigheden om de toestand van de objecten maximaal te stabiliseren – Stelt de algemene toestand/conditie van de objecten of materialen vast – Achterhaalt conditie-evoluties aan de hand van beschikbare documentatie – Stelt mogelijke acties voor aan de verantwoordelijke expert in functie van de objectnaden en binnen de geldende procedures – Onderhoudt het depot en de collectie (ontstoffen, IPM-controles uitvoeren, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur, ...) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van preventieve conservatie – Kennis van IPM (Integrated Pest Management)-controles – Kennis van de procedures beschreven in het collectiebeleidsplan van de beheerder – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
7	<p><i>Brengt de juiste labels en identificatiegegevens aan op objecten en verpakkingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Past de richtlijnen toe rond de meest geschikte methode en plaats per object/materiaalsoort met oog voor diens kwetsbaarheid – Brengt duidelijk leesbare labeling aan 	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van fysieke labeling aan objecten

Modules

MODULE ERFGOEDOBJECTEN – ANORGANISCHE EN HEDENDAAGSE MATERIALEN

SITUERING

In deze module leert de cursist de verschillende anorganische en hedendaagse materialen zoals glas, metalen, kunststoffen, ... kennen. De cursist leert deze materialen te hanteren, te labelen en wat de mogelijke schadefactoren zijn.

Anorganische materialen zijn materialen zonder koolstof-waterstofverbindingen, zoals mineralen, zouten en metalen. Onder hedendaagse materialen verstaan we vooral nieuwe media en kunststoffen. Kunststoffen zijn chemische verbindingen die door niet-natuurlijke wijze worden vervaardigd (maar deze kunnen natuurlijke grondstoffen bevatten, denk bijv. aan mais.)

De competenties en kennis komen geïntegreerd aan bod in de module. De module wordt als geheel geëvalueerd

NR	COMPETENTIES	TE INTEGREREN KENNIS
3	<p><i>Volgt de toestand van bewaring van de objecten op onder toezicht van de verantwoordelijke expert, zowel in depot als in tentoonstelling</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Monitort de bewaaromstandigheden van de directe en indirecte omgeving (klimaat, licht en verontreiniging) – Detecteert en signaleert mogelijke schadefactoren (de tien risicofactoren: water, verkeerde temperatuur, brand, verkeerde relatieve luchtvochtigheid, diefstal en vandalisme, verontreiniging, licht, ongedierte en schimmel, verlies van informatie, fysieke krachten) – Volgt de richtlijnen van experts op i.v.m. de optimale bewaaromstandigheden om de toestand van de objecten maximaal te stabiliseren – Stelt de algemene toestand/conditie van de objecten of materialen vast – Achterhaalt conditie-evoluties aan de hand van beschikbare documentatie – Stelt mogelijke acties voor aan de verantwoordelijke expert in functie van de objectnaden en binnen de geldende procedures – Onderhoudt het depot en de collectie (ontstoffen, IPM-controles uitvoeren, ...)	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van de bediening van technische apparatuur (bv. bevochtigers en ontvochtigers, meetapparatuur, ...) – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van preventieve conservatie – Kennis van IPM (Integrated Pest Management)-controles – Kennis van de procedures beschreven in het collectiebeleidsplan van de beheerder – Grondige kennis van de meest voorkomende schadefactoren en schadebeelden die erfgoed kunnen bedreigen
7	<p><i>Brengt de juiste labels en identificatiegegevens aan op objecten en verpakkingen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Past de richtlijnen toe rond de meest geschikte methode en plaats per object/materiaalsoort met oog voor diens kwetsbaarheid – Brengt duidelijk leesbare labeling aan	<ul style="list-style-type: none"> – Kennis van de materiaal-technische en constructieaspecten van objecten – Kennis van fysieke labeling aan objecten

---

Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van tot wijziging van de regelgeving over de indeling van studiegebieden in opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs, de studiebekrachtiging en de modulaire structuur van het secundair volwassenenonderwijs voor de studiegebieden algemene personenzorg, auto, bibliotheek-, archief- en informatiekunde, drankenkennis, Europese hoofdtalen richtgraad 1 en 2, Europese neventalen richtgraad 1 en 2, Europese talen richtgraad 3 en 4, Hebreeuws, horeca, ICT-technieken, mechanica-elektriciteit, Oosterse talen, Scandinavische talen, Slavische talen en specifieke personenzorg.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS